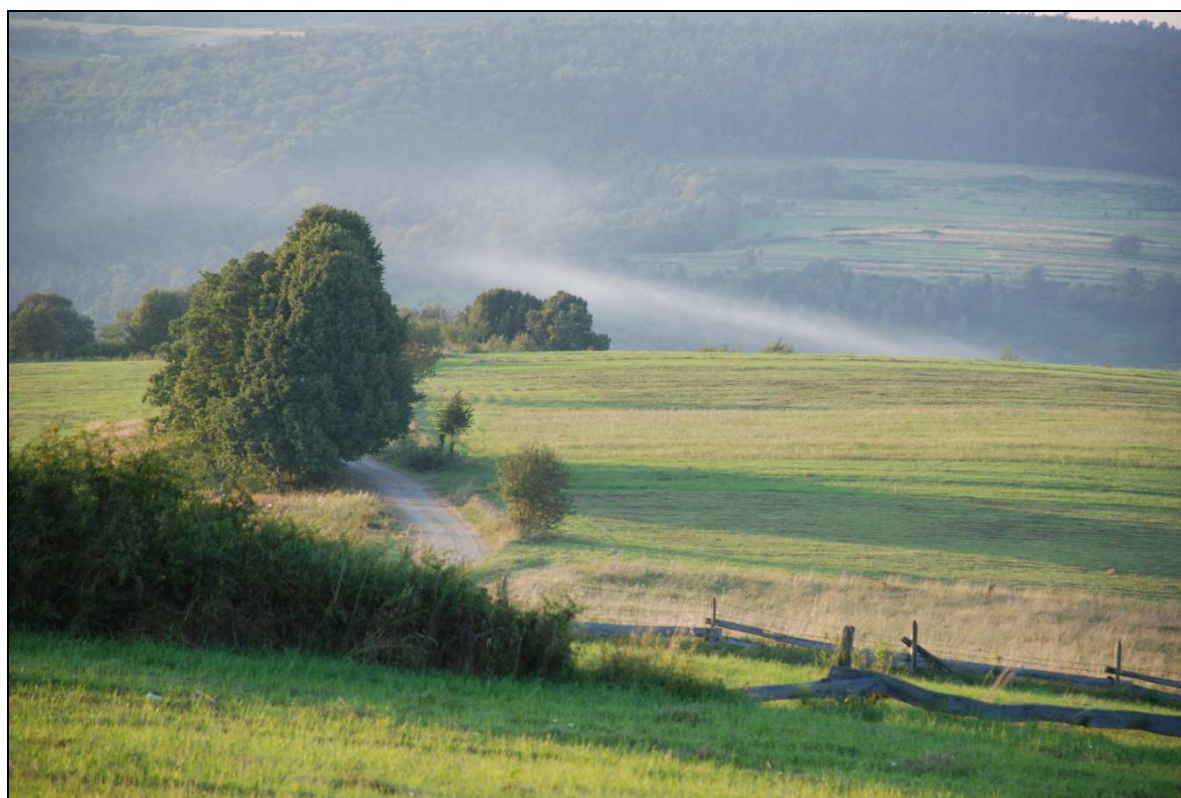

Ostoja Przemyska PLH180012

Powierzchnia: 39656,8 ha.

Status: obszar zatwierdzony jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty decyzją Komisji Europejskiej 2009/93/WE z dnia 12 grudnia 2008 r. przyjmującą na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG drugi zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 43/63 z 13.02.2009 r.); powiększony do obecnej powierzchni (o Fort Grochowce – zimowisko nietoperzy i kompleks łąkowy ze stanowiskami motyli) decyzją Komisji Europejskiej 2011/64/UE (decyzja KE z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny; Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 33/146 z 8.2.2011).

Okolice wsi Kalwaria Pałacowska (fot. Magdalena Józwiak – z www.exploreprzemyskie.com)

Położenie administracyjne:

województwo podkarpackie, miasto Przemyśl, powiat przemyski: gmina Bircza (m.: Leszczawa Górna, Leszczawa Dolna, Łomna, Krajna, Wola Korzeniecka, Stara Bircza, Bircza, Korzeniec, Boguszówka, Łodzinka Dolna, Łodzinka Górna, Huta Brzuska, Brzuska), gmina Fredropol (m.: Posada Rybotycka, Rybotycze, Kopyšno, Borysławka,

Makowa, Leszczyny, Sopotnik, Paportno, Kalwaria Paćławska, Nowe Sady, Nowosiółki Dydyńskie, Huwniki, Gruszowa, Sierakońce, Sólca, Aksmanice, Koniusza, Fredropol, Kniażyce), gmina Krasieczyn (wszystkie miejscowości), gmina Krzywca (m.: Bachów, Chyrzyna, Kupna, Reczpol, Krzywca, Wola Krzywiecka, Ruszelczyce, Średnia), gmina Przemysł (m.: Wapowce, Bełwin, Łętownia, Ostrów, Pikulice, Grochowce, Witoszyńce), gmina Żurawica (m. Maćkowice), gmina Dubiecko (m. Iskań), powiat jarosławski: gmina Rokietnica (m. Rokietnica, Tuligłowy), gmina Roźwienica (m. Węgierka).

Istniejące formy ochrony:

rezerваты przyrody: Brzoza Czarna w Reczpolu (2,66 ha; 1970), Kalwaria Paćławska (173,18 ha, 2001), Kopystańka (188,67 ha, 2001, Krępak (138,46 ha; 1991), Leoncina (8,67 ha, 2001), Przełom Hołubli (46,42 ha; 1995), Reberce (190,96 ha, 1995), Turnica (151,50 ha; 1995); Park Krajobrazowy Pogórza Przemyskiego (61862,0 ha; 1991); Przemysko-Dynowski Obszar Chronionego Krajobrazu (46976 ha; 1987); PLB180001 Pogórze Przemyskie.

Opis obszaru:

Obszar znajduje się w kontynentalnym regionie biogeograficznym. Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym Polski wg. J. Kondrackiego (*Geografia regionalna Polski*, 2002), położony jest w mezoregionach Pogórza Przemyskiego i Pogórza Dynowskiego należących do prowincji Karpaty Zachodnie z Podkarpaciem Zachodnim i Północnym, a niewielki południowo-wschodni fragment wchodzi w mezoregion Gór Sanocko Turczańskich w prowincji Karpaty Wschodnie z Podkarpaciem Wschodnim. Charakterystyczny dla tego rejonu jest rusztowy układ grzbietów górskich, oraz rozbudowana sieć wodna. Obszar należy do zlewni Sanu. W szacie roślinnej dominują lasy zajmujące ponad 70% ogólnej powierzchni obszaru. Przeważa podgórska forma buczyny karpackiej. Interesujące są pozostałości reliktywnej puszczy karpackiej z dużą ilością gatunków charakterystycznych dla lasów pierwotnych, szczególnie na terenie byłego tzw. „Państwa Arłamowskiego” (bogaty jest świat owadów związanych z obecnością martwego drewna – inwentaryzowany już przed II wojną światową m.in. przez przemyskiego nauczyciela Tadeusza Trelę, który pod względem bogactwa przyrodniczego porównywał ten teren z Puszcą Białowieską). Kompleksy leśne poprzerywane są enklawami pól uprawnych oraz łąk i pastwisk. Na skarpach w dolinie Wiaru, w okolicach Rybotycz i Makowej występują murawy kserotermiczne, przypominające kwietne stopy. Zaludnienie obszaru jest niewielkie, osady zlokalizowane są w dolinach.

Przedmioty ochrony obszaru:

Według Standardowego Formularza Danych (SDF) przedmiotami ochrony jest:

- 6 typów siedlisk przyrodniczych
- 18 gatunków zwierząt z załącznika II Dyrektywy siedliskowej, w tym: 4 gatunki ssaków, 3 gatunki płazów, 4 gatunki ryb i 7 gatunków bezkręgowców.

Nowe dane wskazują na potrzebę uzupełnienia list o 1 typ siedliska przyrodniczego, 1-3 gatunków ssaków, co najmniej 3 gatunki bezkręgowców i 1 gatunek rośliny.

W obrębie siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy siedliskowej dominuje żyzna buczyna karpacka (kod 9130), zajmująca blisko 40% powierzchni obszaru. Znacznie mniejszy areał ma grąd subkontynentalny (9170; ok. 13%) oraz lasy i zarośla łęgowe (91E0; ok. 0,6%).) występujące w dolinach rzek i potoków. Na podstawie najnowszych badań, do grupy zbiorowisk leśnych należy dopisać jaworzyny (9180) – rzadkie siedliska przyrodnicze występujące na stromych wilgotnych stokach. Z siedlisk nieleśnych, znaczną część powierzchni obszaru (ok. 6%) zajmują niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (6510). Interesująca jest obecność torfowisk alkalicznych (7230) oraz muraw kserotermicznych (6210) – w okolicach wsi Rybotycze i Makowa.

W SDF obszaru ogółem ujętych jest 27 gatunków zwierząt z załącznika II Dyrektywy siedliskowej, z czego 18 jest wskazanych jako przedmioty ochrony.

Według SDF obszar jest ważny dla ochrony dużych drapieżników: wilka *Canis lupus* i rysia *Lynx lynx*, a także dla bobra *Castor fiber* i wydry *Lutra lutra*. Nowsze dane wskazują, że może okazać się ważny także dla niedźwiedzia *Ursus arctos* oraz nietoperzy: mopka *Barbastella barbastellus* i nocka dużego *Myotis myotis*.

Herpetofaunę w grupie przedmiotów ochrony reprezentują: traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*, traszka karpacka *Triturus montandoni* i kumak górski *Bombina variegata*.

Spośród ryb SDF obszaru jako przedmioty ochrony podaje: brzanę *Barbus peloponnesius*, głowacza białopłetwego *Cottus gobio*, kiełba kesslera *Gobio kessleri* oraz minoga strumieniowego *Lampetra planeri*. Z gatunków wymienionych w załączniku II Dyrektywy siedliskowej bytuje tu również boleń *Aspius aspius*, różanka *Rhodeus sericeus amarus* oraz koza złotawa *Sabanejewia aurata*. Ich populacje jak dotąd uznane zostały za nieznaczące, jednak ta ocena w trakcie prac nad projektem planu zadań ochronnych zostanie zweryfikowana.

W grupie bezkręgowców bogaty jest świat motyli. Do gatunków ujętych w SDF jako przedmioty ochrony należą: czerwńczyk nieparek *Lycaena dispar*, barczatka kataks *Eriogaster catax*, krasopani hera *Callimorpha quadripunctaria*, szlakoń szafraniec *Colias myrmidone*. Unikatem na skalę europejską są liczne populacje owadów związanych z lasami o charakterze naturalnym, a dokładnie z obecnością grubych kłód martwego drewna. Są to: zgniotek cynobrowy *Cucujus cinnaberinus*, zagłębek bruzdkowany *Rhysodes sulcatus* oraz ponurek Schneidera *Boros schneideri*. Gatunki te nie były dotąd wykazywane w SDF jako znaczące, jednak aktualne rozpoznanie wskazuje że bytujące tu populacje należą do największych w Polsce. W okolicach górskich strumieni występuje kolejny chrząszcz związany z obecnością martwego drewna (ujęty jako przedmiot ochrony) – Biegacz urozmaicony *Carabus variolosus*.

Spośród bezkręgowców ujętych w SDF jako przedmioty ochrony, weryfikacji wymagają informacje o występowaniu małża skójkii gruboskorupowej *Unio crassus*, motyla modraszka nausitous *Maculinea nausithous* oraz chrząszczy saproksylicznych – pachnicy dębowej *Osmoderma eremita*, kozioroga dębosza *Cerambyx cerdo* oraz jelonka rogacza *Lucanus cervus*. Dodatkowo przedmiotem prac nad projektem PZO będzie próba odnalezienia ewentualnych stanowisk nie ujętego w SDF motyla modraszka telejusa *Glaucopteryx teleius*, którego występowanie jest tu jednak prawdopodobne.

W zbliżonych do naturalnych fragmentach puszczy karpackiej, na leżących w potokach, grubych kłodach martwych jodeł, spotkać można, nie ujęty w SDF, mech – relikw lasów pierwotnych, bezlist okrywowy *Buxbaumia viridis* (załącznik II Dyrektywy siedliskowej).

Założenia:

1. Plan zadań ochronnych dotyczyć będzie całego obszaru Natura 2000 – nie stwierdzono, by zachodziły przesłanki określone w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody;
2. Jego głównym celem będzie określenie działań i sformułowanie zapisów pozwalających na skuteczną ochronę siedlisk i gatunków wskazanych jako przedmioty ochrony; wykonane zostaną również ekspertyzy służące uzupełnieniu informacji o obszarze;
3. Lista przedmiotów ochrony może ulec zmianie w toku prac nad projektem planu.

Projekt sporządza sprawujący nadzór nad obszarem, którym w przypadku obszaru jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie.

Plan zadań ochronnych (PZO) jest narzędziem ochrony siedlisk i gatunków stanowiących przedmiot ochrony obszaru Natura 2000. Ustalenia planu mogą jednak dotyczyć również terenów znajdujących się poza granicami obszaru, jeśli są istotne dla zachowania lub przywrócenia właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony oraz zachowania spójności sieci Natura 2000, w tym utrzymania korytarzy migracyjnych. Podstawowym celem opracowania projektu PZO jest szybkie podjęcie działań, niezbędnych do zachowania przedmiotów ochrony. Obowiązek sporządzenia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 wynika z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (DzU z 2009 r.; Nr 151; poz. 1220, z późn. zm.). Szczegółowy zakres dokumentu określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (DzU z 2010 r.; Nr 34; poz.186 z późn. zm.)

Zakres prac koniecznych dla sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru obejmuje:

- opisanie granic obszaru w formie wektorowej warstwy informacyjnej;
- zgromadzenie, zweryfikowanie i uzupełnienie informacji o obszarze i przedmiotach ochrony, istotnych dla ich ochrony;
- ocenę stanu ochrony przedmiotów ochrony;
- ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń;
- ustalenie celów działań ochronnych;
- ustalenie działań ochronnych wynikających z ustalonych celów działań ochronnych;
- ustalenie koniecznych zmian obowiązujących studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- ocenę potrzeby sporządzenia planu ochrony dla części lub całości obszaru oraz terminu jego sporządzenia;
- sporządzenie dokumentacji projektu planu zadań ochronnych w formie elektronicznej,

opracowanej w formie opisu tekstowego, zestawień tabelarycznych, przedstawień graficznych, map, baz danych, w tym cyfrowych warstw informacyjnych.

PZO sporządza się w oparciu o istniejącą i możliwą do szybkiego zebrania wiedzę na temat obszaru Natura 2000. W ramach procesu planistycznego należy przeprowadzić niezbędne badania terenowe i ustalić czy szczegółowe inwentaryzacje są potrzebne do właściwego określenia działań ochronnych.

Plan zadań ochronnych sporządza się na okres 10 lat. Jest on ustanawiany zarządzeniem regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Skutki ustanowionego PZO dla obszaru Natura 2000 to między innymi:

- określenie zakresu rzeczowego i kosztów działań niezbędnych dla ochrony obszaru wraz z ich harmonogramem, umożliwiającym występowanie o środki na ich wykonanie;
- ustanowienie formalnych podstaw występowania o środki na wykonanie niezbędnych prac;
- podsumowanie wiedzy o obszarze i przedmiotach ochrony, służącej do późniejszego śledzenia zmian oraz określenie w jakim zakresie wymaga uzupełnienia;
- ustalenie systemu monitorowania stanu przedmiotów ochrony, w tym skutków prowadzonych działań ochronnych;
- ułatwienie kwalifikowania przedsięwzięć/działania pod kątem możliwości wywierania negatywnego wpływu na obszar, z zastrzeżeniem, że przedsięwzięcie/działania nie ujęte w planie jako zagrożenia należy traktować jako mogące potencjalnie znacząco negatywnie oddziaływać na obszar;
- określenie „założeń ochrony obszaru” i celów planu zadań ochronnych jako „punktu odniesienia” dla ocen oddziaływania przedsięwzięć/działania na obszar Natura 2000 oraz dla strategicznych ocen oddziaływania innych planów;
- wskazanie ryzykownych/niewłaściwych zapisów w istniejących studiach i planach z punktu widzenia ochrony obszaru (nie pociąga to za sobą obowiązku zmiany planu/studium przez gminę, ale jest informacją, że realizacja takich zapisów studiów lub planów może napotkać na problemy w procedurze ocenowej);
- jest podstawą do zastosowania w razie potrzeby art. 37 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody (*„jeżeli działania na obszarze Natura 2000 zostały podjęte niezgodnie z ustaleniami planu zadań ochronnych lub planu ochrony, regionalny dyrektor ochrony środowiska (...) nakazuje ich natychmiastowe wstrzymanie i podjęcie w wyznaczonym terminie niezbędnych czynności w celu przywrócenia poprzedniego stanu danego obszaru, jego części lub chronionych na nim gatunków”*);
- uregulowanie zasad wdrażania programów rolnośrodowiskowych, które muszą być zgodne z zapisami PZO;
- opisanie nowo znalezionych gatunków lub siedlisk, które powinny być przedmiotami ochrony w obszarze (umożliwia to m.in. stosowanie wobec nich art. 6(4) Dyrektywy siedliskowej);
- określenie konieczności sporządzenia planu ochrony oraz zmian/modyfikacji SDF/granicy obszaru.

PZO nie jest sposobem na zwolnienie jakichkolwiek działań z obowiązujących procedur, np. PZO nie zastąpi, w stosunku do żadnych planów ani przedsięwzięć, procedury oceny oddziaływania na obszar Natura 2000.

W celu zapewnienia udziału społeczeństwa oraz wszystkich zainteresowanych podmiotów prowadzących działalność w obszarze Natura 2000 lub w inny sposób z nim związanych, przygotowanie projektu PZO będzie jawne na wszystkich etapach prac. Zainteresowane osoby i instytucje będą mogły aktywnie uczestniczyć w procesie planowania jako członkowie Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW). Udział przedstawicieli różnych instytucji, grup społecznych i profesji pozwoli zoptymalizować proces planowania PZO. Skład ZLW będzie mógł być w dowolnym etapie prac poszerzony o osoby lub instytucje pragnące wziąć udział w procesie przygotowania projektu PZO. W pracach nad projektem PZO przewidziano 3 spotkania Zespołu Lokalnej Współpracy, których celem będzie przedstawienie oraz przedyskutowanie zagadnień dotyczących projektu PZO.

Informacja o postępie prac, prowadzonych spotkaniach i dokonywanych uzgodnieniach będzie zamieszczana na Platformie Komunikacyjno-Informacyjnej oraz na stronie internetowej RDOŚ w Rzeszowie. Kontakt z członkami ZLW będzie utrzymywany także przez pocztę elektroniczną oraz telefonicznie. Za pośrednictwem dostępnych kanałów teleinformatycznych będzie można zapoznawać się z bieżącym stanem prac nad projektem Planu i zgłaszać uwagi i wnioski podczas procesu planistycznego.

Koordynatorem prac nad projektem PZO jest Pan Paweł Pawlaczyk z Klubu Przyrodników (tel. 600482119; e-mail: pawpawla@wp.pl). Koordynacją prac związanych ze sporządzeniem projektu z ramienia Fundacji Dziedzictwo Przyrodnicze zajmuje się również Pan Radosław Michalski, tel.: 505798669, fax: 22 6691259, e-mail: dziedzictwoprzyrodnicze@gmail.com. Informacji na temat powstających dokumentów oraz projektu POIS.05.03.00-00-186/09 udzielają planiści regionalni: Pan Maciej Ciuła, (e-mail: maciej.ciuła.rzeszow@rdoś.gov.pl, tel. 177850044 – sprawy finansowe) i Pani Dorota Rogąła, e-mail: dorota.rogala@yahoo.pl, tel. 783921780 – sprawy merytoryczne).

